

Luku 1

Talous perustuu tarpeiden tyydyttämiseen

Oppikirjan sivut 10-16

Talouden pääkäsitteet*

- **Tarpeet**

- **Niukkuus**

Mitä eroa on fyysisillä ja yhteiskunnallisilla tarpeilla?

- **Fyysiset tarpeet, kuten ravinto, ovat välttämättömiä hengissä säilymisen kannalta.**
- **Yhteiskunnalliset tarpeet tyydyttävät käsityksiämme hyvästä elämästä.**
- **Esimerkiksi syöminen hienossa ravintolassa ei ole hengissä säilymisen kannalta välttämätöntä, mutta yhdessäoloa hyvässä seurassa ja maittavaa ruokaa arvostetaan.**

Hyödykkeet Maslowin tarvehierarkiassa

Itsensä toteuttaminen
työ, opiskelu

Arvostus

titteli, työnimike

Sosiaalisuus

jäsenyys, känny, tietokone

Turvallisuus

koti, auto, vakuutus,

Hengissä säilyminen

ruoka, juoma, suoja, lämpö

HYÖDYKKEET*

KULUTUSHYÖDYKKEET

TAVARAT
- aineellinen

Kertakulutus

Puolikestävät

Kestokulutus

PALVELUT
-aineeton

Julkiset

Yksityiset

TUOTANTOHYÖDYKKEET → INVESTOINTI

AINEELLISET

•Koneet, raaka-aineet,
rakennukset

AINEETTOMAT

•Koulutus, tieto, taito

Turhakkeet ([Tietoisku turhaa-vai-tarpeellista](#) Suomen luonnonsuojeluliitto)

Vuoden turhake:

2000 – lehtipuhallin

2001 – vaipankätkijä

2002 – ulkomainen pullovesi

2003 – hampurilaisaterian kylkiäinen

2004 – juotava jogurtti

2005 – kaupunkimaasturi

2006 – tuplapuhelinluettelot

2007 – mönkijä

2008 – pantiton pullo

2009 – ilotulite

2010 – turkis

2011 – Flush & Go -huuhtohylsy

2012 – Paristokäyttöinen

käsisaippuapumppu

2013 – Hajustettu roskapussi

2014 – hyönteisansa

2015 – muovinen kananmunakotelo

2016 – muovikassi

2017 – fleece

2018 – pikamuoti

2019 – korjauskelvoton elektroniikka

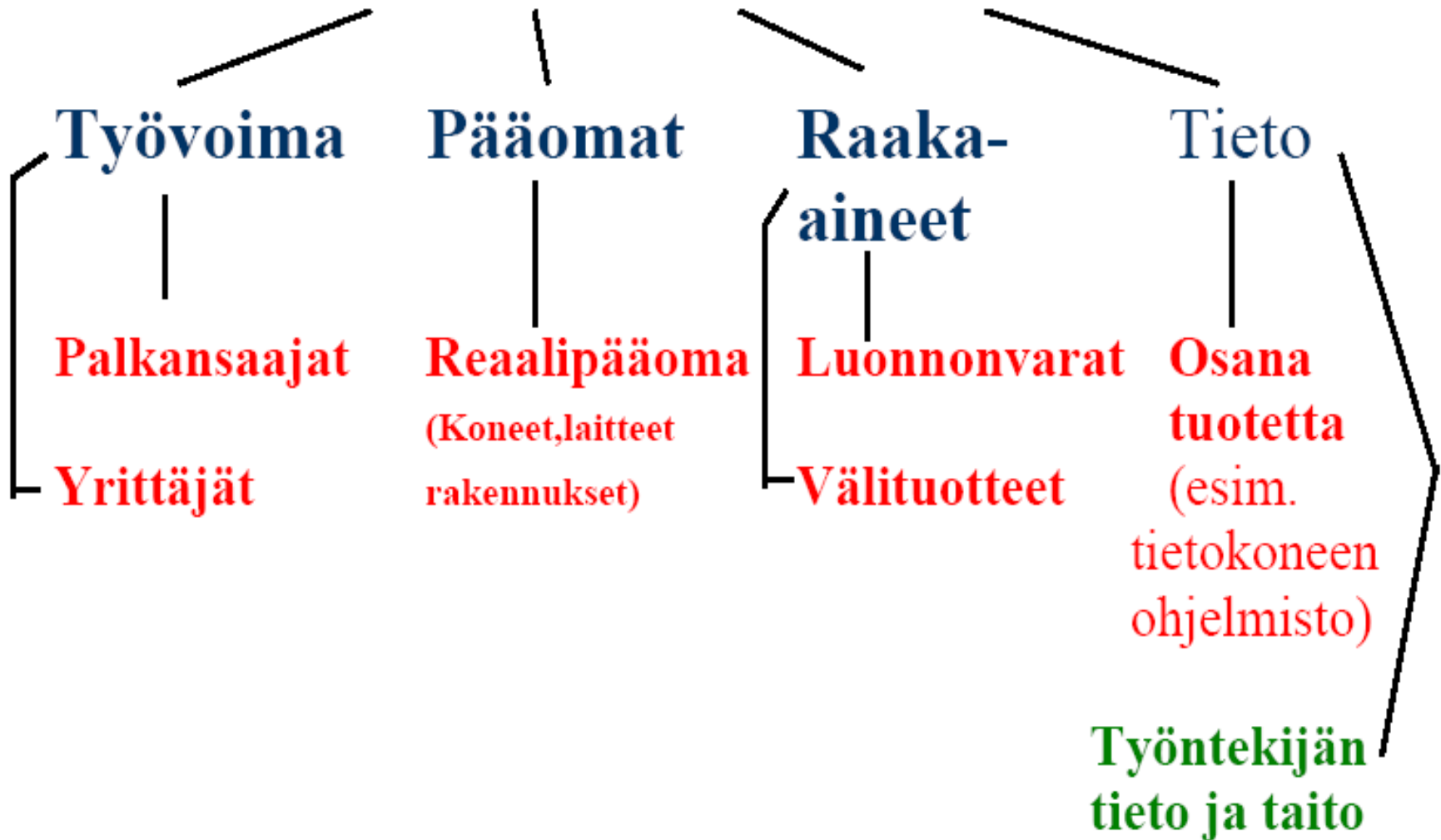
2020 - kertakäyttögrilli

2021 - liika lihankulutus

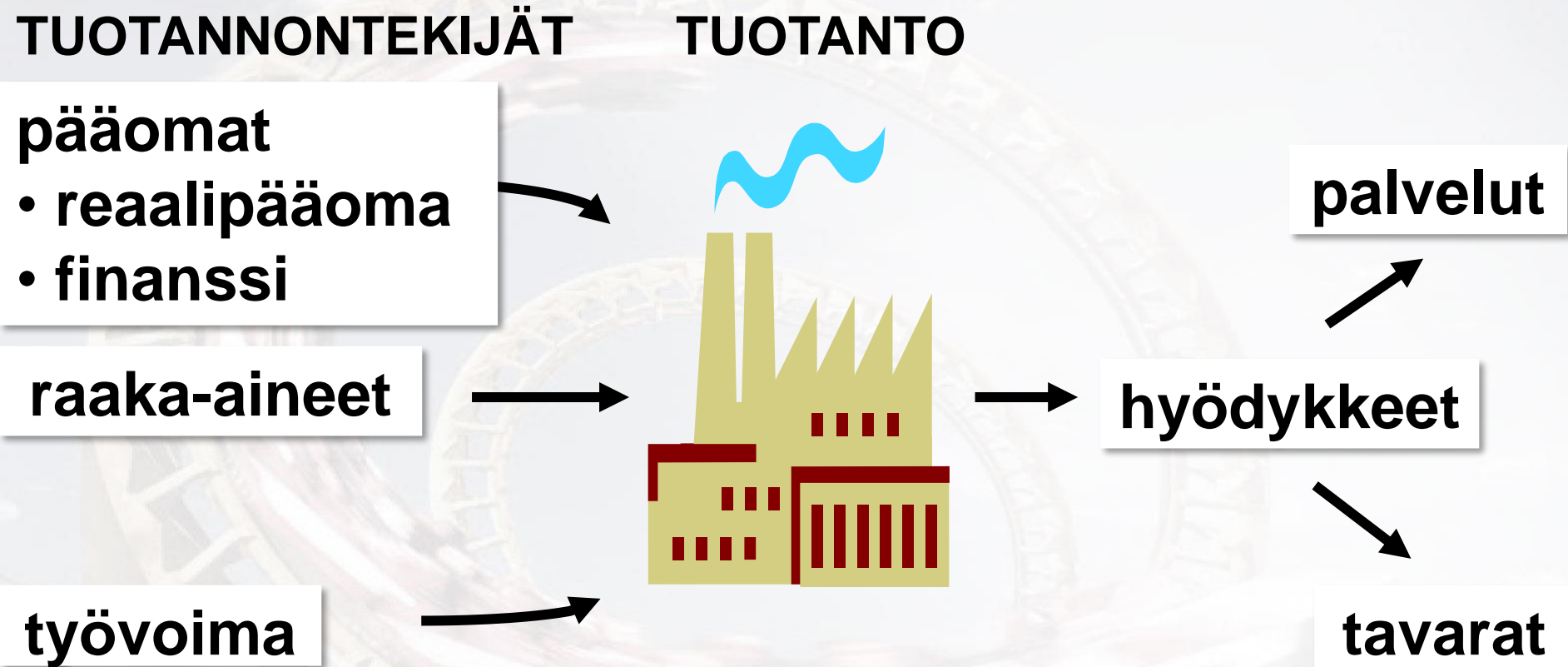
Julkinen vai yksityinen?

- **Parturi**
- **Maistraatti**
- **Kirjasto**
- **Konsertti**
- **Lääkäri**
- **Koulu**
- **Junamatka**
- **Julkinen liikenne**
- **Yksityinen**
- **Julkinen**
- **Julkinen**
- **Yksityinen**
- **Julkinen** – yksityinen
- **Julkinen** – yksityinen
- **Yksityinen** (julkinen?)
- **Yksityinen** (julkinen?)

TUOTANNONTEKIJÄT (s. 16)

Mitä tapahtuu tuotannossa?

Tuotantotoiminnassa yhdistetään taloudellisia voimavaroja hyödykkeiden tuottamiseksi.

Miten tuotannon tekijöitä voidaan lisätä?

- **Pääoma**

- lainaamalla, laskemalla osakkeita, houkuttelemalla yrityksiä investoimaan (esim. alhainen verotus)

- **Työvoima**

1. kouluttamalla, lisäämällä ulkomaalaisia tai lapsia (lapsiperheiden tuki)
2. huonontamalla työttömyysturvaa, lyhentämällä opiskeluaikaa, myöhemmin eläkkeelle, lisää ulkomaalaisia, lapsiperheiden tuki

- **Raaka-aineet**

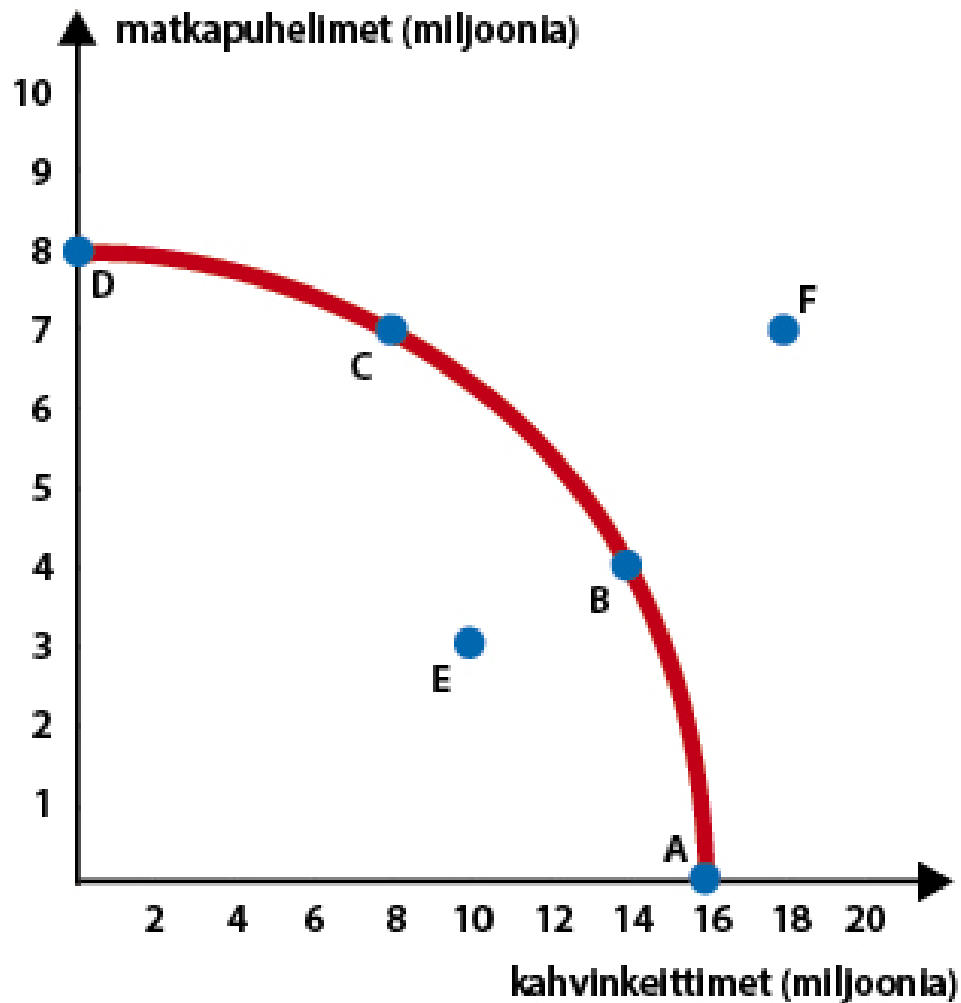
- ostamalla, avaamalla kaivoksia yms., nostamalla jalostusastetta, kierrätys

Kuvio s. 13: Niukkuus asettaa rajat

TUOTANTOMAHDOLLISUUKSIEN KÄYRÄ

Puolusta ja kritisoi väitettä: Niukkuus on taloudelle hyvä asia.

Puolesta:

1. Ainakin osa turhista ja hyödyttömistä tavaroista ja palveluista karsiutuu pois.

- Niukkuus pakottaa tekemään valintoja.

2. Niukkuus säästää ympäristöä.

- Tuotannon kasvu lisää energian kulutusta, ympäristön saastumista ja ilmaston lämpenemistä.

3. Niukkuus pakottaa erikoistumaan.

Puolusta ja **kritisoi väitettä: Niukkuus on taloudelle hyvä asia.**

Vastaa:

- 1. Niukkuus rajoittaa elintason kasvua.**
- 2. Niukkuuden vaikutuksesta maassa saattaa olla työttömyyttä.**
- 3. Pula tuotannontekijöistä voi nostaa hintoja.**
- 4. Niukkuus pääomasta estää esim. kehitysmaita rikastumasta.**

Talouden pääkäsitteet*

- Tarpeet

- Hyödykkeet

- Tuotannontekijät

- Niukkuus

Tehtävä 5

Pohdi, mitä valtion olisi kenties järkevä tehdä seuraavissa tapauksissa:

a) sillä on paljon työvoimaa ja raaka-aineita, mutta ei pääomaa

- **Houkutella, esim. alhaisella veroasteella, ulkomaisia yrityksiä perustamaan maahan tuotantolaitoksia.**
- **Pyrkiä hankkimaan edullista rahoitusta omien tuotantolaitosten perustamiseen.**

Tehtävä 5

Pohdi, mitä valtion olisi kenties järkevä tehdä seuraavissa tapauksissa (socratic):

b) sillä on paljon raaka-aineita ja pääomaa, mutta ei työvoimaa

- **Houkutella maahanmuuttajia lupaamalla heille työtä ja perustoimeentulon.**
- **Tukea lapsiperheitä, jotta syntyvyys nousisi.**
- **Pyrkiä lyhentämään opiskeluaikoja, jotta ihmiset siirtyvät nopeammin työelämään.**
- **Pyrkiä pidentämään työssäoloaikaa esim. eläkeikää nostamalla.**

Tehtävä 5

Pohdi, mitä valtion olisi kenties järkevä tehdä seuraavissa tapauksissa (socratic):

c) sillä on paljon pääomaa ja työvoimaa, mutta ei raaka-aineita.

- Ostaa raaka-aineita ulkomailta ja jalostaa niitä.**
- Tehdä pitkäkestoisia sopimuksia raaka-aineita toimittavien maiden kanssa raaka-aineiden ostamiseksi edullisesti.**
- Erikoistua aloille, jotka eivät ole raaka-ainevaltaisia.**

Tehtävä 4

Poimi luvun 1 tekstistä 10 taloustietoon liittyvää keskeistä käsitettä

Esimerkiksi:

- **Tarpeet**
- **Hyödyke**
- **Tarjonta**
- **Kuluttaja**
- **Lopputuote**
- **Tuotannontekijät**

Esimerkiksi:

- **Pääoma**
- **Raaka-aineet**
- **Työvoima**
- **Niukkuus**
- **Talouskasvu**
- **Investointi**